

Nekaj našim mojstram in delavcam.

Gospod Klark, slavni angleški stavitelj, ki je bil tudi železni most čez Donavo med Budimam in Peštam postavil, je bil jako previden mož in je kaj dobro računati znal. Tega spričuje med drugimi tudi sledeče:

Ko so železni most delali, je bilo po vsih staviših prepovedano, tabak piti. Eniga dne praša neki znanec gospod Klark-a: zakaj da prepoveduje ljudem tabak piti? Na to je odgovoril:

„Delavec, ki kadí, če se tudi ne porajta, da mu je pipa pri delu na poti in ga zadržuje, zapravi vsak dan eno uro z basanjem in kresanjem. Jez imam pri stavitvi mosta slehern dan blizo 1000 delavcov, torej bi šlo vsaki dan 1000 ur na zgubo, ali če se delavnik po 10 ur rajta, bi se vsaki dan čas od 100 delavcov nečimerno zapravil. Ako se dnina le po 20 krajcarjev računi, je vsakdanja gotova zguba 33 gold. 20 kr., kar na leto 12,166 gold. 20 kr. znese“.

Več ko deset let so most delali; naj si torej vsakteri sam prerajta, kakšni kapital se je po tem, da delavci ob delu niso tobaka pili, v desetih letih prihranili.

Ogled nove kazenske postave

zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

(Dalje.)

Kazen v dnarjih, na blagu, prodajni robi ali opravi, ki se komu prisodi zavoljo pregreškov ali prestopkov, pripade vselej zalogi za uboge tistega kraja, kjer je bilo kaznjivo djanje storjeno.

Zguba pravic se prisouje dohtarjem ali drugim osebam, ktere kak ured ali kakošno opravilo pod javnim povernjenjem oskerbujejo, in takim, ki rokodelstvo ali obertnijo kot mesčani ali po zadobljenem gosposkinem dovoljenju opravljajo. Ta kazen se nalaga na odločen čas ali za vselej.

Ako je zavoljo pregreška ali prestopka zgubo kake obertnije prisoditi, naj se nikakor preiskovancu ne dopusti, da bi med preiskavo ali pred storjeno sodbo od obertnije odstopil. Če je v tem primeru obertnija osebna, ugasne za obsojenega popolnoma pravica, obertnijo samostalno oskerbovati; če je pa bila obertnija vkoreninjena ali prodajljiva, zgubi obsojenec pač pravico, jo sam opravljati, toda kupšine, ki se o primeru prodaje za-njo skupi, ne gré za zapadeno izreči.

Kazen zapora ima dvé stopnji: prva se zaznamva z besedo „zapor“, brez pristavka, in obstoji v tem, da je obsojenec v jetnišnici brez železja zapert; pri čemur si on smé, če se zamore iz lastnega premoženja ali po podpori svojih preživiti, sam izbrati delo, s komur se bode pečal. — Zapor druge stopnje se zaznamva s pristavkom „hud zapor“. Tudi v tem se obsojeni v železje ne deva, zastran preživljenja in dela pa se tako derži, kakor to nanese naprava za takošne kaznjence odločenih kaznovavnic po posebnih predpisih, ki so zastran tega že dani ali se bodo še izdali. Ni mu dopušeno se z nikomur shajati, če ječarja ni vpričo, tudi ne pogovarjati se v jeziku, kterege le-ti ne razume. — Razun teh dveh stopinj zapora se zamore tudi hišni zapor prisojevati, bodi si na samo obljubo, ne iz hiše oditi, ali pa s postavljenim stražo. Hišni zapor naloži obsojencu dolžnost, z nikakoršnim izgovorom ne iz hiše oditi, pod kaznijo, da bi mu bilo čas zapretja, ki še ostane, v javnim zapirališu dostati.

Praviloma je najkrajši terpež zapora 24 ur, najdaljši 6 mescov.

Za poglavitno kazen se zamore tepenje samo namesti kazni zapora le pri nekterih pregreških in prestopkih in edino pri poslih, rokodelskih pomagacih, obertnijskih učencih in tacihi ljudéh rabiti, ki se z nadnico ali pa tednino preživljujejo, kterim bi torej zapor, če bi tudi le nekaj malo duí terpel, za njih zaslužek, ali za prevžitek njih svojcov v škodo bil. — Mladenči izpod 18 let in ženske setepó s šibami, odrašeni možki pa s palico, to da k večjemu 20 vdarcov se zamore dajati. — Kaznjenc ne smé ne popred, dokler ni zdravnik izrekel, da to njegovemu zdravju ne bode škodovalo, ne več kakor enkrat, dokler kazen terpi, in nikoli ne očitno tepen biti.

Iz kakega kraja ali iz kake kronovine se odpravljajo krivci na odločen čas, ali pa po kakovosti kaznjivega djanja in okolšini tudi na neodločen čas.

Iz vsih kronovin austrianskega cesarstva se zamorejo samo zunajniki odpravljati.

Tu naštete verste kazni se zamorejo tudi poostrovati. Kazen se sploh zostri, če se več posamnih kazin zedini. Poostrenje je pa samo v tistih primerlejih dopušeno, za ktere, in v tej meri, kakor je v nazoči postavi odločeno.

Kadar se je kak pregrešek storil po kakim časniku, za kterege je zagotovšina odrajtana, je treba zraven postavne kazni tudi sodbo izreči, da od 100 do 500 goldinarjev zagotovšine zapade. — Pod to najmanjšo postavno izmero ne smé sodnija zapadle zagotovšine nikoli znižati.

Verh tega se zamore tiktat, kadar je bil pregrešek storjen po časniku, ki je že enkrat podal priliko k obsodbi zavoljo pregreškov, pri ponovljeni obsodbi zavoljo pregreška izreči, da časnik do na 3 mesce izhajati neha.

Poslednjič se zamore vselej kadar je bil pregrešek storjen po kakem časniku, razsoditi, da naj se v §. 29. omenjene reči pokončajo.

(Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Spevoigra ruskega generala Lwowa pod naslovom „Undine“, ki je bila v nekem Dunajskem gledišču z vso mogočo krasoto igrana, je tako malo dopadla, da že počiva na unem svetu. Gosp. zložitelj je podaril krasne darove vsim imenitnišim pevcem in pevkam, ki so se s to igro trudili.

* Gosp. Ivan Filipovič je sestavil knjigo v horvaškem jeziku za ljudske šole pod naslovom: „Početnica“.

* Pervi zvezek „Naravoslovja“ od Partaša je že prišel spod tiska.

* V Budišinu je prišel na svitlo prvi zvezek „Jahrbücher für die slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft. Vreduje ga g. Šmaller. Vsaciga pol leta bo prišlo 5 do 8 zvezkov tiskanih pôl na svitlo. Naročnina za pol leta znese 2 tolarja.

* Znani francoski popotnik Marnier se bo v Černogoro podal, kjer bo skoz celo zimo ostal in življenje Černogorcev in njih navade popisal.

* Vsihi učilnic v austrianskem cesarstvu je 33.212, in sicer 9 vseučilišč, 49 akademij, 33 licejev, 89 viših bogoslovskih, 73 filozofiških šol in 313 gimnazij. Ostanek spade na realne in trivialne šole.

* Časopis Lumir prinaša veči pesniško delo od Kaubeka pod naslovom: Hroby basniků (grobi pesnikov).

* Jan Milenković je dobil v dar za svoj zemljovod knezovine serbske od tamošnje vlade 100 cekinov.